

Міністерство охорони здоров'я України
Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія»

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ОСВІТИ
У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю

22 березня 2018 року

м. Полтава – 2018

Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ <i>Ганчо О.В., Федорченко В.І., Боброва Н.О., Кириченко Т.С., Лобань Г.А.</i>	49
ВНУТРІШНІЙ МОНІТОРИНГ – ЕФЕКТИВНИЙ ВИД КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ <i>Герасименко А.М., Куценко Н.П.</i>	51
АЛЬТЕРНАТИВА: КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ ЧИ ТЕСТИ? <i>Глобіна Л.В., Козуб Г.М., Шевченко О.М.</i>	53
РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ТА КОМП'ЮТЕРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ <i>Голованова І.А., Краснова О.І., Плужникова Т. В., Краснов О.Г.</i>	55
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ТЕСТОВОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ <i>Голованова І.А., Товстяк М.М., Лисак В.П.</i>	56
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОКОНТРОЛЮ І САМОРЕГУЛЯЦІЇ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ <i>Гончарова Є.Є.</i>	58
КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ» <i>Громова А.М., Мітюніна Н.І., Ляховська Т.Ю., Талаш В.В., Крутікова Е.І.</i>	60
ЯКІСТЬ ОСВІТИ ТА ЇЇ КОНТРОЛЬ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ <i>Давиденко Г.М., Нідзельський М.Я., Давиденко В.Ю., Цветкова Н.В.</i>	64
ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ З ІМПЛАНТОЛОГІЄЮ <i>Дворник В.М., Кузь Г.М., Тесленко О.І., Тумакова О.Б., Єрис Л.Б., Кузь В.С.</i>	66
ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ПІДГОТОВКИ І КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З ФАРМАКОЛОГІЇ <i>Дев'яткіна Т.О., Важнича О.М., Колот Е.Г., Дев'яткіна Н.М.</i>	67
КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ЗНАТЬ З ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОГО ЦИКЛУ <i>Деміденкова Г.Г., Біланова Л.П.</i>	68
ВИЖИВАЕМОСТЬ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКОГО УНІВЕРСИТЕТА <i>Дерюгина О.А., Черевко А.Н., Гирко И.Н., Куницкая С.В.</i>	70
ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТІВ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН <i>Джидан О.І.</i>	72
ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІV КУРСУ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ПІД ЧАС НАПИСАННЯ ІСТОРІЇ ХВОРОБИ <i>Дмитренко М.І., Куліш Н.В., Нестеренко О.М., Лучко О.В.</i>	75
ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ КЛІНІЧНИХ ОРДИНАТОРІВ НА КАФЕДРІ ОРТОДОНТІЇ <i>Дмитренко М.І., Куліш Н.В., Білоус А.М.</i>	77
ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ З ЕПІДЕМІОЛОГІЄЮ <i>Дубинська Г.М., Лимаренко Н.П., Коваль Т.І., Ізюмська О.М., Полторапаєлов В.А., Боднар В.А., Котелевська Т.М., Приймєнко Н.О., Сизова Л.М., Руденко С.С., Здор О.І.</i>	78
МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗАСОБАМИ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ВИВЧЕННІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ <i>Дубінін С. І., Пілюгін В. О., Ващенко А. В., Улановська-Циба Н. А., Передерій Н.О., Рябушко О.Б., Овчаренко О. В.</i>	80
ПОЛИЛОГИЧЕСКОЕ ОБЩЕНИЕ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ МЕДИЦИНСКОГО ВУЗА <i>Дубицкий А.А., Карп Л.Л., Цой А.Н., Потапчук Т.Б.</i>	82
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ <i>Ємець А.В., Донченко В. І., Скріннік Є. О., Дьяченко Ю.А.</i>	84
FORMATION OF MANAGEMENT SKILLS IN STUDENTS OF HIGHER MEDICAL EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS IN THE PERIOD OF HEALTH CARE REFORMING <i>V. Zhdan, Andrzej M. Fal, I. V. Bobyriv, I. Holovanova, V. Pokhylko, I. Bielikova</i>	86
ОСНОВНІ ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРЯ-СПЕЦІАЛІСТА <i>Ждан В.М., Кітура Є.М., Бабаніна М.Ю.</i>	88
АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАЛУЧЕННЯ ЛІКАРІВ ПЕРВИННОЇ ЛАНКИ ДО НАВЧАННЯ ЗА ПРОГРАМОЮ ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ «ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТА З ВІЛ-ІНФЕКЦІЄЮ/СНІДОМ СІМЕЙНИМИ ЛІКАРЯМИ» <i>Ждан В.М., Шилкіна Л.М., Скрипник І.М., Бабаніна М.Ю., Кур'ян О.А.</i>	90
КОУЧІНГ-ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ МОВНОГО ЦИКЛУ: ДО ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ І КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ <i>Жовнір М. М.</i>	91

ОСНОВНІ ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРЯ-СПЕЦІАЛІСТА

Ждан В.М., Кітура Є.М., Бабаніна М.Ю.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Описані основні технології інтерактивного навчання, які використовуються на кафедрі сімейної медицини і терапії в підготовці лікаря-спеціаліста: мозковий штурм, дискусія, вивчення клінічного випадку, презентація. Охарактеризовано особливості та переваги кожного методу.

The article presents the main technologies of interactive learning, which are used at the Department of Family Medicine and Therapy in the Postgraduate Education: brainstorm, discussion, case study, presentation. The features of each of these methods and their advantages are shown in the article.

Ключові слова: інтерактивність навчання, мозковий штурм, кейс-метод, презентація, дискусія.

Сучасні світові стандарти в галузі освіти передбачають підготовку висококваліфікованих спеціалістів, здатних інтегрувати теоретичні знання і практичні вміння в цілісну систему, володіти новими технологіями тощо.

Трансформація освіти вимагає вирішення таких нагальних питань, як орієнтація на людину, фундаментальні цінності, рішуча демократизація освіти.

На допомогу класичним технологіям навчання приходять нові інтерактивні технології зокрема. Застосування цих технологій передбачає готовність сучасного педагога до інноваційної діяльності:

– здатність до оволодіння новими технологіями діяльності у своїй професійній сфері, значне підвищення рівня самостійності та прийняття рішень;

мобільність одержаної освіти, адаптованість до нових вимог ринку праці;

оволодіння та використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у професійній діяльності [1; 2; 3].

Поняття «інтерактивність» прийшло з англійської мови від слова «interact», де «inter» – взаємний, «act» – дія. Таким чином, інтерактивність – це здатність до взаємного діалогу [7]. Інтерактивне навчання здебільшого розглядається як навчання:

побудоване на взаємодії учасника навчання з навчальним оточенням, навчальним середовищем;

що ґрунтується на психології людських взаємин і взаємодій;

сутність якого полягає в організації спільного процесу пізнання, коли знання здобуваються в спільній діяльності через діалог учасників між собою і викладачем.

В інтерактивному навчанні всі учасники навчального процесу взаємодіють між собою, обмінюються інформацією, спільно розв'язують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії колег і свою власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва з розв'язання низки проблем відповідно до інтересів, потреб і запитів. При цьому відбувається постійна зміна видів навчальної діяльності [3; 4].

Позитивний ефект застосування інтерактивних методів для навчання людей давно доведений і не викликає сумнівів.

Через розмаїття інтерактивних методик перед викладачем часто постає питання вибору тих методів, які будуть найефективнішими і допоможуть якнайкраще висвітлити матеріал, досягти мети під час читання лекції, проведення практичного і семінарського занять.

Мозковий штурм – метод, який найчастіше використовується викладачами кафедри. Це своєрідна, вільніша форма проведення дискусії. Його функція полягає в генерації численних ідей. Під час проведення мозкового штурму до обговорення залучають усіх присутніх, виявляють нові, незвичні ідеї [5; 6; 7].

Мозковий штурм дає змогу «оживити» процес навчання, адже цей динамічний метод роботи активізує кмітливість, креативність учасників за умови його правильного застосування. Принципи організації мозкового штурму: перший принцип – стимулювання синергії в групі, що передбачає групове (спільне) продукування ідей вищої якості, ніж під час індивідуальної роботи тих самих учасників; другий принцип полягає в тому, що якщо група перебуває в стані генерування ідей, креативне мислення не можна переривати суб'єктивною оцінкою.

Мозковий штурм має чіткі етапи, послідовність яких не може бути змінена. Перший етап: викладач чітко формулює завдання, відповідь на яке потрібно знайти учасникам. Учасники висловлюють усе, що спало на думку. При цьому важливо дотримуватися одного з основних правил проведення мозкового штурму – утримуватися від коментарів упродовж збирання ідей, навіть якщо вони виглядають смішними, недоречними, адже який-небудь коментар може припинити процес продукування ідей [6].

Дискусія – це колективне обговорення важливого питання з метою знаходження шляхів його вирішення. Мета дискусії як методу полягає в одержанні аргументованих точок зору чи позицій на заданий предмет або проблему [2; 3].

Для початку викладач чітко формулює проблему, яка буде обговорюватися. Потім узгоджується те, як проходитиме обговорення, за якими правилами. Зазвичай викладач наголошує на тому, що необхідно висловлюватися коротко і за темою, не перебиваючи інших учасників, бути толерантним, не повторюватися і бути аргументованим. Після завершення дискусії слід обов'язково підбити підсумки. Їх можна також записати на аркуші паперу.

Технології навчання в дискусії – це важливий засіб організації пізнавальної діяльності лікарів-інтернів у процесі навчання, адже дискусія – широке публічне обговорення спірного питання. Досвід використання дискусії в навчанні дає змогу сформулювати деякі головні організаційно-педагогічні засади, спільні для будь-яких різновидів дискусії:

– проведення дискусії починаємо з висунення конкретного дискусійного питання (тобто такого, що не має однозначної відповіді й передбачає різні варіанти розв'язання, зокрема протилежні, наприклад: «Який провідний си ндром у цього пацієнта?», «Який маршрут цього пацієнта?» і т.д.);

– у центрі уваги має бути ймовірний перебіг дискусії (Що було б можливим за того чи іншого збігу обставин?)

Що могло статися, якби...? Чи були інші можливості, способи, дії?); усі вислови лікарів-інтернів мають стосуватися обговорюваної теми;

– викладач мусить виправляти помилки і неточності, яких припускаються лікарі-інтерни, і спонукати їх робити те саме;

– усі твердження інтернів мають супроводжуватись аргументацією, обґрунтуванням, для чого викладач ставить запитання на зразок: «Які факти свідчать на користь твоєї думки?»;

– дискусія може вирішуватись як консенсусом (прийняттям узгодженого рішення), так і збереженням наявних розбіжностей між її учасниками.

Дискусія сприяє розвитку критичного мислення, дає змогу визначити власну позицію, формує навички відстоювання своєї особистої думки, поглиблює знання з даної проблеми [1; 3].

Дискусія проводиться в таких форматах:

– «круглий стіл»: бесіда, в якій на рівних бере участь невелика група учасників (до 5 осіб), найчастіше ця форма використовується нами під час клінічних розборів пацієнтів на практичному занятті; відбувається обмін думками між лікарями-інтернами;

– «дебати»: формалізоване обговорення, побудоване на основі виступів учасників – ця форма використовується на клінічних конференціях; після демонстрації хворого проводиться обговорення даного клінічного випадку.

Вивчення випадку (кейс-метод/кейс-стаді англ. «case-study») – це спеціальна інтерактивна методика, що передбачає моделювання життєвих ситуацій, їх розгляд, вирішення за визначеним сценарієм, публічний захист прийнятого рішення.

Мета методу – навчити учасників навчального процесу аналізувати інформацію, структурувати її, виявляти ключові проблеми, генерувати альтернативні шляхи вирішення, оцінити їх, вибрати оптимальне рішення і розробити програму дій.

Моделювання практичних ситуацій може здійснюватися двома способами:

– на основі опису реальних подій (історія хвороби пацієнта, журнальні статті);

– на базі штучно створених ситуацій (ситуаційні задачі, тестові завдання).

Вивчення випадку застосовується тоді, коли учасникам навчання необхідно спробувати застосувати свої знання в певному контексті. Для цього викладач заздалегідь готує певну кількість випадків/історій. Важливо, щоб вони були максимально наближені до реальності й досвіду учасників, лише в такому разі можна очікувати, що вони будуть корисними і запам'ятовуються.

Презентація – це форма подання інформації за допомогою різноманітних технічних засобів. Навчальна презентація призначена допомогти викладачу забезпечити зручне і наочне викладання теоретичного і практичного матеріалу. Дуже часто до підготовки презентації на кафедрі ми залучаємо лікарів-інтернів.

Зазвичай презентація має тривати не більше 30 хвилин. Якщо презентація триваліша, її варто поєднувати з іншими активними методами навчання, такими як мозковий штурм, дискусія тощо. Під час презентації дуже важливо мати контакт з аудиторією. Це можна робити за допомогою цікавих прикладів, запитань до аудиторії, які стосуються предмета обговорення, що дасть можливість залучити аудиторію і посилити її спроможність запам'ятати те, про що йде мова. Також добре, якщо презентація міститиме не лише текст, а й візуальні образи – картинки, фотографії, графічні зображення тощо. Це значно полегшить процес сприйняття інформації.

Висновок. Отже, щоб досягти максимального засвоєння матеріалу, зробити заняття цікавим і динамічним, легким для засвоєння матеріалу, необхідно використовувати різні інтерактивні методи навчання, про які йшлося вище: мозковий штурм, роботу в міні-групах, дискусію, кейс-метод, рольову гру, презентацію. Для того, щоб ефективно застосовувати той чи інший інтерактивний метод у процесі навчання лікаря-спеціаліста, важливо бути широко обізнаним із різноманітними методами, усвідомлювати їхні особливості, зважати на переваги й обмеження, а також урахувати рекомендації щодо їх використання, застосовувати інтерактивні методи відповідно до теми, мети і завдання заняття.

Список використаних джерел

1. Комар О.А. Модернізація сучасного навчально-виховного процесу / О.А. Комар // 3б. наук. праць. – Ч. II. – К. : Мінімум, 2005. – С. 159-166.
2. Комар О.А. Нове покоління обирає інтерактивні технології навчання / О.А. Комар // Підготовка педагогічних кадрів у вищих навчальних закладах у контексті процесів глобалізації: матеріали Всеукраїнської наук.-метод. конф.: Умань, 17-18 листопада 2005 р. / Ред. кол. Н.С. Побірченко (гол. ред.) та ін. – К.; Міленіум, 2005. – 212 с.
3. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / [За ред. Сисоєвої С.О.]. – К., 2001.
4. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2002. – 136 с.
5. Девід Ли. Практика групового тренінга / Девід Ли. – СПб. : Питер, 2002. – 224 с.
6. Фоппель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика / К. Фоппель. – М., 2003.
7. Percival E. A Handbook of Educational Technology / Percival E., Ellington H. – London; N.Y., 1984. – P. 12, 13, 20.